

Korona, Tidlig oppdagelse av symptomer og tegn på covid - 19 hos beboere, og rask respons for å iverksette forebyggende tiltak og begrense smittespredning

Tittel	Korona, Tidlig oppdagelse av symptomer og tegn på covid - 19 hos beboere, og rask respons for å iverksette forebyggende tiltak og begrense smittespredning	Avdeling	Alle
Opprettet	04.05.2020	Type	Instruks
Dokumentnummer		Sist revidert	04.05.2020
Revisjonsnummer	1	Sist revidert av	Skikkelstadødegård Veronica Valstad
Godkjent av	Thorsrud Richard Skaar	Kategori	Infeksjonskontroll

Formål:

At ansatte er godt kjent med og har kunnskaper om tidlig å kunne oppdage symptomer og tegn på covid-19 hos beboer. Dette for å raskt kunne iverksette forebyggende tiltak som isolering, vurdering av omsorgsnivå, prøvetaking, smitteoppsporing og karantene for ansatte for å begrense smittespredning.

Ansvar:

Bestyrer er ansvarlig for at alle ansatte er kjent med denne instruksen.

Merk at denne prosedyren omhandler hvilke kartleggingsverktøy og metodikk som er grunnleggende å ha kunnskap om for å kunne oppdage mulige symptomer på covid-19 tidlig for å kunne foreta en rask respons. Den beskriver ikke behandling og oppfølging av beboere eller smitteverntiltak (se egen prosedyre for det)

Aktivitet:

Helsepersonell ved hjemmet må være særlig oppmerksom på enhver endring i funksjonsnivå hos beboer. Gode systematiske observasjoner etter ABCDE metodikk gjennomføres for å sikre at endringer oppdages tidlig.

1. Symptomer på covid-19 hos eldre beboere

Vanligste symptomer ved covid -19:

- Nedsatt smak- og luktesans
- Tørrhoste /lett hoste, kan mangle hos eldre
- Slitenhet /utmattelse
- Muskelsmerter
- Feber, kan mangle hos eldre
- Tung pust 5-6 dager etter smitte
- Hypoksi, med lav SpO2

Vær oppmerksom på at symptomer kan variere fra dag til dag og gjennom forløpet. I starten kan det være få og milde symptomer, man kan se forbedring, med påfølgende forverrelse.

Atypiske symptomer på covid -19 hos eldre:

Multimorbide sårbare eldre vil ofte reagere atypisk på infeksjon, og skal vurderes bredt. Eldre kan ha avvikende vitalia som at temperaturstigning uteblir eller synker.

Vær videre spesielt oppmerksom på:

- Nyoppstått funksjonssvikt
- Nyoppstått forvirring og tegn på delir
- Nyoppstått inkontinens/urinretensjon
- Økt falltendens
- Forverring av kroniske sykdommer

Andre symptomer kan forekomme:

- Rennende nese
- Sår hals
- Slimhoste
- Blodig opphostet slim
- Frysninger/frostanfall
- Hodepine
- Svimmelhet
- Uvelhet
- Kvalme og evt. oppkast
- Magesmerter og i noen tilfeller diaré

2. Rask respons og handling ved mistanke om covid-19

Alle med symptomer nevnt ovenfor og spesielt luftveisinfeksjon, selv lette symptomer, bør tolkes som covid-19 med iverksettelse av tiltak. Smitteverntiltak for covid-19 bør følges inntil resultat av prøvetaking foreligger.

På sykehjem med påvist covid-19 smitte blant beboere skal alle beboere daglig følges opp etter ABCDE prinsipper med vitale målinger i forbindelse med morgenstell for å følge med på endringer.

På sykehjem uten påvist smitte er det særskilt viktig å følge med på pustebesvær respirasjonsfrekvens, saturasjonsmåling og tegn til forvirring hos alle beboere. Dette skal observeres og dokumenteres i forbindelse med morgenstell.

1. Helsepersonell skal gjennom hele døgnet overvåke nyoppståtte symptomer hos beboere og kunne vurdere om symptomene er forenlig med covid- 19.
2. Endringer som er forenlig med covid-19 skal umiddelbart meldes til bestyrer og sykehjemslege.
3. Det rekvireres prøvetaking av beboer, følg prosedyre Korona, CoV-2 prøvetaking.
4. Beboer isoleres og smitteverntiltak iverksettes frem til det foreligger prøvesvar.
5. Smittevernsoppsporing iverksettes etter prosedyre, Korona - Kontakt-/smittesporing.

3. Læringsressurser, kartleggingsverktøy og dokumentasjon

For å fange opp endring er det viktig å ha kartlagt og dokumentert beboerens habituelle (normale) tilstand.

Læringsressurser

Ved nyoppståtte symptomer gjennomfør pasientobservasjoner etter ABCDE prinsippet, en metodikk til hjelp for å gjøre riktige observasjoner og tiltak til riktig tid.

Hvis ansatte er kjent med *NEWS2* kartlegging vil dette være en god beslutningsstøtte da vurdering av vitalia fører til tidlig oppdagelse av endring i helsetilstand. Bruk *ISBAR* ved konferering med lege/sykepleier om beboer sin tilstand for en strukturert samtale.

Ved covid-19 sykdom er observasjoner innen prinsipp «B» respirasjon ekstra viktig, da dette er en sykdom som påvirker luftveiene i stor grad. Samtidig er symptombildet sammensatt og ofte atypisk for den eldre beboere, se punkt 1.

For å kartlegge respirasjon:

- Se-lytt-lukt-kjenn
- Respirasjonsfrekvens
- Oksygenmetning
- Hypoksi- og oksygenbehandling
-

Kartleggingsverktøy som kan benyttes i vurderingen:

- ABCDE og NEWS og ISBAR tabell for vurdering av skår.
- Det er utviklet et støtteark som inneholder NEWS, ABCDE og ISBAR. Vi anbefaler å printe ut dette og legge det på beboerens rom. Før inn målinger i skjemaet for å følge utvikling over tid, dokumenter i tillegg i Extensor.
- Ved **nyoppstått forvirring** bør delirkartlegging gjennomføres. Benytt kartleggingskjema 4AT. Har beboeren kjent demens vil OSLA være mer egnet.
- Som hjelp til å vurdere **nedsettelse av allmentilstand** kan man bruke strukturert instrument. Clinical Frailty Scale (CFS) kan være nyttig både som hjelpemiddel for å vurdere endring av funksjonsnivå og ved behandlingsavklaring.

Observasjoner og tiltak skal dokumenteres i Extensor:

- Følg denne prosedyren.
- Laboratorieverdier journalføres, og under tiltaket medisinsk observasjon føres bevissthetsnivået ACVPU.
- Ved mistanke om smitte eller forverret helsetilstand skal dette føres i journal til legetilsyn, og lege skal varsles.
- Lege fører vurderinger i journal etter legevisitt

Vær oppmerksom på at undersøkelsesutstyr er potensiell smittekilde. Ved mistanke om smitte må utstyr desinfiseres etter gjeldende prosedyre Korona, - Daglig renhold av smitteisolater følges.

Kompetanse

Beboer vurderes av sykepleiere og leger. Øvrig kompetent helsepersonell bistår med måling av vitalia og beboerobservasjoner.

Opplæring/oppfriskning av nødvendig kompetanse er beskrevet under punkt 2 i denne prosedyren. Det må sikres at ansatte har grunnleggende ferdigheter i basale smitteverntiltak og nødvendig kunnskap om bruk av beskyttelsesutstyr.

Hjemmel

- Helsepersonelloven LOV-2019-04-10-11 fra 01.10..2019
- Smittevernloven LOV-2019-06-21-46 fra 01.07.2019 Covid-19- forskriften FOR-2020-03-27-470 fra 27.03.2020
- Forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten FOR-2005-06-17-610 fra 01.01.2020

Utstyr

- Overforstående kartleggingsverktøy.

- Stetoskop
- Pulsoksymeter
- Manuell blodtryksmåler
- Termometer
- Klokke
- Desinfeksjonssprit til teknisk utstyr
- Smittevernutstyr

Referanser

- FHI <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/>
- Helsedirektoratet, <https://www.helsedirektoratet.no/tema/beredskap-og-krisehandtering/koronavirus>
- Helsenorge.no <https://helsenorge.no/>
- Heppner, Hans Jürgen et al.(2013): Infections in the Elderly. Critical Care Clinics, Volume 29, Issue 3, 757 – 774 [https://www.criticalcare.theclinics.com/article/S0749-0704\(13\)00039-0/fulltext](https://www.criticalcare.theclinics.com/article/S0749-0704(13)00039-0/fulltext)
- Kompetansebroen.no <https://www.kompetansebroen.no/vitaleparametere/?o=oa#>
- NHI.no <https://nhi.no/for-helsepersonell/>
- Royal college of Physicians(2017): NEWS2 Final report <https://www.rcplondon.ac.uk/projects/outputs/national-early-warning-score-news-2>
- Royal college of Physicians(2020): NEWS2 and deterioration in COVID-19 <https://www.rcplondon.ac.uk/news/news2-and-deterioration-covid-19>